

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

P'shat & D'rash in the story of David & Bat Sheva

1. השגות רמב"ן לספר המצוות לרמב"ם

"והנה הרב תלה הר נופל הזה בחוט השערה. אמר לא יורה על דבר מאותם העניינים, עם השרש אשר הועילוננו בו עליהם השלום, והוא אמרם 'אין מקרא יוצא מידי פשוטו'. . . כשמצאו פסוק ילמדו ממנו דברים רבים על צד הבאור והראיה " ... וחס ושלום, כי המדרשים כולם בעניין המצוות אין בהם מקרא יוצא להם מידי פשוטו, אלא כולם בלשון הכתוב נכללים... אבל יש לנו מדרשו עם פשוטו, ואינו יוצא מידי כל אחד מהם, אבל יסבול הכתוב את הכל ויהיו שניהם אמת."

2. הקדמת הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם

"והנני עם חפצי וחשקי להיות לראשונים תלמיד, לקיים דבריהם ולהעמיד, ...אבאר דרכם ואדע ערכם, אך כאשר לא יכילו רעיוני, ...כי ה' יתן חכמה בכל הזמנים ובכל הימים, לא ימנע טוב להולך בתמים."

3. הקדמת ראב"ע לפירוש על התורה

"כי יש בלב דעה, מחכמת יושב קדם נטועה, ואם הדעת לא תסבול הדבר, או ישחית אשר בהרגשות יחובר, אז יבקש לו סוד. כי שיקול הדעת הוא היסוד, כי לא נתנה תורה לאשר אין דעת לו, והמלאך בין אדם ובין אלהיו הוא שכלו. וכל דבר שהדעת לא תכחישנו, כפשוטו ומשפטו נפרשנו, ונעמידנו על מתכונתו, ונאמין כי ככה אמיתו, ולא נגשש קיר כעיוורים, ולפי צרכינו נמשוך הדברים, ולמה נהפוך הנראים לנסתרים?"

4. מס' תענית ה ע"ב

"רב נחמן ור' יצחק הוו יתבי בסעודתא... בתר דסעוד א"ל הכי א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת א"ל וכי בכדי ספדו ספדייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא א"ל מקרא אני דורש שנאמר (ירמיהו ל, י) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

Rav Naḥman and Rabbi Yitzḥak were sitting and eating together at a meal... After they had eaten, Rabbi Yitzḥak said to Rav Naḥman that Rabbi Yoḥanan said as follows: Our patriarch Jacob did not die. Rav Naḥman asked him in surprise: And was it for naught that the eulogizers eulogized him and the embalmers embalmed him and the buriers buried him? Rabbi Yitzḥak replied to Rav Naḥman: I am interpreting a verse, as it is stated: "Therefore do not fear, Jacob My servant, says the Lord, neither be dismayed, Israel, for I will save you from afar, and your seed from the land of their captivity" (Jeremiah 30:10). This verse juxtaposes Jacob to his seed: Just as his seed is alive when redeemed, so too, Jacob himself is alive.

5. מס' שבת נו, ע"א

"א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א יח, יד) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו' אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו

Rabbi Shmuel bar Naḥmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who says that David sinned with Bathsheba is nothing other than mistaken, as it is stated: "And David succeeded in all his ways; and the Lord was with him" (I Samuel 18:14). Is it possible that sin came to his hand and nevertheless the Divine Presence was with him?

אלא מה אני מקיים (שמואל ב יב, ט) מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה
However, how then do I establish the meaning of the rebuke of the prophet Nathan: "Why have you despised the word of the Lord, to do that which is evil in My sight? Uriah the Hittite you have smitten with the sword, and his wife you have taken to be your wife, and him you have slain with the sword of the children of Ammon" (II Samuel 12:9), indicating that David sinned? The Gemara answers: David sought to do evil and have relations with Bathsheba while she was still married to Uriah but did not do so.

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

אמר רב רבי דאיתי מדוד מהפך ודריש בזכותיה דדוד מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע רבי אומר משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות שביקש לעשות ולא עשה

Rav said: Rabbi Yehuda HaNasi, who descends from the house of David, seeks to teach the verse in favor of David. With regard to that which is written: "Why have you despised the commandment of the Lord to do evil," Rabbi Yehuda HaNasi said: This evil mentioned with regard to David is different from all other evils in the Torah; as with regard to all other evils in the Torah, it is written: And he did evil, and here it is written: To do evil. This unique phrase indicates that David sought to do evil but did not actually do so. His intentions were improper; however, his actions were proper.

את אוריה החתי הכית בחרב שהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת ואת אשתו לקחת לך לאשה ליקוחין יש לך בה

That which is written: "Uriah the Hittite you have smitten with the sword," means that you could have judged him before the Sanhedrin as one guilty of treason against the throne, and you did not judge him in that manner. Instead, you had him executed in a manner that deviated from the generally accepted principles of judgment. With regard to that which is written: "And his wife you have taken to be your wife"; it means that you have rights of marriage with her, as by law Bathsheba was already divorced from Uriah.

דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו...

As Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who goes to a war waged by the royal house of David writes a conditional bill of divorce to his wife. That was done to prevent a situation in which the soldier's wife would be unable to remarry because the soldier did not return from battle and there were no witnesses to his fate.

ואותו הרגת בחרב בני עמון מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו

With regard to that which is written: "And him you have slain with the sword of the children of Ammon," it means: Just as you are not punished for soldiers killed by the sword of the children of Ammon in the course of the war, so too you are not punished for the death of Uriah the Hittite.

מאי טעמא מורד במלכות הוה דאמר ליה (שמואל ב יא, יא) ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים

What is the reason that David was not liable for the death of Uriah? Because Uriah was a traitor against the throne. As he said to David: "And my lord Joab and the servants of my lord are encamped in the open fields" (II Samuel 11:11). In the presence of the king, one may not refer to another as his lord. Doing so is treason.

אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (מלכים א טו, ה) רק בדבר אוריה החתי

Rav said: When you analyze the matter of David, no sin that he committed is found in his lifetime, except for that involving Uriah. As it is written: "Because David did that which was right in the eyes of the Lord, and turned not aside from any thing that He commanded him all the days of his life, save only in the matter of Uriah the Hittite"

6. כתובות ט, ע"א

" וכי תימא מעשה שהיה מפני מה לא אסרוה התם אונס הוה

And if you would say with regard to **the incident that transpired** involving David and Bathsheba: **For what** reason did the Sages **not deem her forbidden**, when clearly David committed adultery with a married woman? The Gemara answers: **There it was rape.**

7. משנה סוטה, פ"ה, מ"א

"כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל"

8. סנהדרין קז, ע"א

" ויתהלך על גג בית המלך וירא אשה רוחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד בת שבע הוה קא חייפא רישא תותי חלתא אתא שטן אידמי ליה כציפרתא פתק ביה גירא פתקה לחלתא איגליה וחזייה

The verse states: "And he walked upon the roof of the king's house; from the roof he saw a woman bathing, and the woman was very fair to look upon"(II Samuel 11:2). Bathsheba was shampooing her head behind a beehive, which

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

concealed her from sight. **Satan came and appeared to David as a bird.** David shot an arrow at the bird, the arrow severed the beehive, Bathsheba was exposed, and David saw her.

9. גנדי שכטר, מדרשים, ניו-יורק תרפ"ח א עמ' 166

"בכל יום הייתה לובשת בגדים שרניים, אלף בשחרית ואלף בצהריים ואלף בין הערביים, ומתקשטת במאה וחמישים בשמים, והיתה מתעטפת באלף ושמנים אצטליות של זהב, והיתה עומדת כנגד דוד כדי שיראה אותה, ויסביר לה פנים. וכיוון שראתה שלא מסביר לה פנים, עלתה לגג וישבה עירומה, והיתה רוחצת על הגג, כיוון שראה דוד שלח ולקחה..."

10. רד"ק שמ"ב יא, ג

"אוריה החתי. אפשר כי גר היה"

11. כלי יקר שמואל ב יא, ג

"כשבא עם גלית והיה הכובע סגור ואין פותח כדי לכרות את ראשו. אז אמר לו אוריה (נושא כליו של גלית): אם אפתח לך תתן לי אשה? אמר: אתן. אמר הקב"ה: בנות ישראל אתה מחלק?! חייך, אשתך נתונה לו! היא בת שבע הראויה לדוד. וזהו שאמר: 'הָלוּא זֹאת בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעֶזֶר שֶׁאֵתָהּ נָתַתְּ לְאוּרִיָּה הַחֲתָי'."

12. סנהדרין קז ע"א

"דרש רבא ... ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד מששת ימי בראשית אלא שבאה אליו במכאוב וכן תנא דבי רבי ישמעאל ראויה היתה לדוד בת שבע בת אליעם אלא שאכלה פגה

Rava taught: ... Bathsheba, daughter of Eliam, was designated as fit for David from the six days of creation. And likewise, the school of Rabbi Yishmael taught: Bathsheba, daughter of Eliam, was designated as fit for David, but he partook of her unripe, before the appointed time. David would have ultimately married her in a permitted manner after the death of Uriah.

13. זוהר חלק א, ח

"שמי חתום עמו (אוריה), שלא שימיש עם בת שבע"

14. דברים כד, ה

"כי-יקח איש, אשה חדשה--לא יצא בצבא, ולא יעבר עליו לכל-דבר: נקי יהיה לביתו, שנה אחת, ושמח, את-אשתו אשר-לקח."

When a man has taken a bride, he shall not go out with the army or be assigned to it for any purpose; he shall be exempt one year for the sake of his household, to give happiness to the woman he has married.

15. סנהדרין ק"א ע"ב

"מפני מה זכה ירבעם למלכות – מפני שהוכיח את שלמה. ומפני מה נענש – מפני שהוכיחו ברבים"

16. קידושין לב, ע"ב

"מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול"

if a king forgoes the honor due him, his honor is not forgone.

17. מלבי"ם שמ"ב יא, א

"שעל ידי שישב המלך בביתו ולא הלך בעצמו ללחום מלחמת ה' בא מעשה זה לידו...ואם כן, סעד אז סעודת מלכים ומתענג בתענוגים...ובזה בא לידי עברה"

18. סנהדרין מט,א:

"אמר ר' אבא בר כהנא: אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה, ואלמלא יואב לא עסק דוד בתורה, דכתיב: 'ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ויואב על הצבא'. מה טעם דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו? משום דיואב על הצבא. ומה טעם יואב על הצבא? משום דדוד עושה משפט וצדקה לכל עמו."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

19. סנהדרין כא, ע"א

"ארבע מאות ילדים היו לו לדוד, וכולן בני יפת תואר היו. ומגדלי בלורית היו... והם היו בעלי אגרופים של דוד"

20. שמו"ב, ה', יד

"וְאֵלֶּה, שְׁמוֹת הַיְלָדִים לֹו--בִּירוּשָׁלַם: שְׁמוֹעַ וְשׁוּבָב, וְנִתָּן וְשְׁלֹמָה."

21. דבה"א, ג', ה

"וְאֵלֶּה נוֹלְדוּ-לוֹ, בִּירוּשָׁלַם: שְׁמֵעָא וְשׁוּבָב וְנִתָּן וְשְׁלֹמָה, אַרְבָּעָה, לְבַת-שׁוֹעַ, בַּת-עֲמִיָּאל."

22. סנהדרין קז ע"ב

"אמר לפניו רבש"ע מחול לי על אותו עון מחול לך (תהלים פו, יז) עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי יבשו כי אתה ה' עזרתני ונחמתני א"ל בחיך איני מודיע אבל אני מודיע בחיי שלמה בנך

David said before Him after this: **Master of the Universe, pardon me for this sin.** God said to him: **It is forgiven for you.** David requested: **"Perform on my behalf a sign for good, that they that hate me may see it and be put to shame"** (Psalms 86:17); show me a sign in my lifetime so that everyone will know that You have forgiven me. God said to him: **In your lifetime I will not make it known that you were forgiven, but I will make it known in the lifetime of your son, Solomon.**

כיון שאמר (דברי הימים ב ו, מב) ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו העון

Once he said: **"O Lord God, turn not away the face of Your anointed; remember the good deeds of David Your servant"** (II Chronicles 6:42), **he was immediately answered,** and the gates opened (II Chronicles 7:1). **At that moment, the faces of all of David's enemies turned dark like the charred bottom of a pot. And all of the Jewish people knew that the Holy One, Blessed be He, had forgiven him for that sin,** as it was only by David's merit that Solomon's prayer was answered.

23. סנהדרין קז ע"א

"אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל אמר לפניו רבש"ע מפני מה אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרים אלהי דוד אמר אינהו מינסו לי ואת לא מינסית לי אמר לפניו רבש"ע בחנני ונסני שנאמר (תהלים כו, ב) בחנני ה' ונסני וגו'

Apropos Ahithophel, the Gemara relates the events that led to his death. **Rav Yehuda says that Rav says: A person should never bring himself to undergo an ordeal, as David, king of Israel, brought himself to undergo an ordeal and failed.** David said before God: **Master of the Universe, for what reason does one say in prayer: God of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob, and one does not say: God of David?** God said to David: **They have undergone ordeals before Me, and you have not undergone an ordeal before Me.** David said before Him: **Examine me and subject me to an ordeal, as it is stated: "Examine me, Lord, and subject me to an ordeal; try my kidneys and my heart"** (Psalms 26:2). אמר מינסנא לך ועבידנא מילתא בהדך דלדידהו לא הודעתיהו ואילו אנא קא מודענא לך דמנסנא לך בדבר ערוה מיד (שמואל ב יא, ב) ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו וגו'

God said to him: **I will subject you to an ordeal, and I will perform a matter for you** that I did not perform for the Patriarchs, **as for them, I did not inform them** of the nature of the ordeal, **while I am informing you that I will subject you to an ordeal involving a matter of a married woman, with whom relations are forbidden. Immediately,** it is written: **"And it came to pass one evening that David rose from his bed"** (II Samuel 11:2).

Sylvia & David Kellerman Beit Medrash Program

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim
